

Woord vooraf

In deze grijze fase van rampspoedig wereldgebeuren, de pandemie van een coronavirus, kwamen wij terecht in een oase van menselijk samenleven. Het was voor mij als dochter verrassend mijn vader postuum beter te leren kennen vanuit de verzameling geschonken dossiers die worden bewaard in het Kenniscentrum te Ieper. Mijn man, een jonge historicus en ikzelf konden grasduinen in zijn overvloed aan brieven, schetsen, tekenoefeningetjes. Men kan dat alles lezen als een beeldrijk dagboek, gemaakt met virtuoos tekentalent.

Ook zijn mininotitieboekjes verbazen. Hij toont een omvangrijk geheel van thema's die hij doorworsteld heeft en waarvan hij de essentie heeft neergeschreven. Filosofen, schrijvers, wetenschappers passeren de revue. Wat hij van hen assimileerde, komt dan later ergens naar boven in zijn werk. Hij vond het namelijk zijn opdracht aan de hand van doorgegeven tijdloze wijsheid het inzicht op te nemen en dat vervolgens aan te reiken tot in zijn picturale beelden.

Zijn schetsen en miniaquarellen bevatten archetypische symbolen, in kleur geschilderd. Zo heb je de moeder in de kring van huiselijke gezelligheid, de grijsaard in wijsheid, de vrouw in haar charmante gedaanten, het huis als thuis, de wandelaar als pelgrim in zijn vrijheid, de boom als natuurlijke metgezel, de sterrenbeelden en de planeten. Het kosmische komt telkens terug.

Hij geeft het vitale van de cultuur vanuit zijn levenskern door. Wij twijfelen er toch niet meer aan hoe dit alles wordt beschadigd en bedreigd? Hij vindt het noodzakelijk zijn kunnen, zijn vingeroefeningen steeds verder te ontwikkelen. Hij beschouwt het stielwerk als 'nooit af'! De beelden die dan innerlijk groeien worden steeds geboren als composities waarbij de techniek telkens een uitdaging is. Vindt hij het nodig voor een bepaald tafereel even bij de impressionisten te rade te gaan, dan doet hij dat.

Zijn levenshouding wordt gekenmerkt door eenvoud, bescheidenheid en spiritualiteit. "Leve het leven, in zijn totaliteit!" Het zou zijn leuze kunnen zijn, met een bourgondisch Vlaams tintje.

Af en toe fonkelen mij aan het grijze firmament sterretjes tegemoet, uitspraken zoals “de kunst van jouw vader is betoverend”. Of een twaalfjarige puber die zegt: “Schilder mij zo’n bos om in rond te dwalen zoals je vader deed”.

Een jonge man, kunsthistoricus, bestudeert het werk vol enthousiasme. Hij leverde een masterproef af over Caspar David Friedrich. Symbolisme en verwantschap? Laten wij hun motieven met de onze verder doen groeien!

Gisela Van Melkebeke-Vansteenkiste

Ieper, februari 2022

GOEDE VRIJDAG

Inleiding

De titel *Ronddwalen* maakt in mijn herinnering vanzelf ruimte voor het leven van onze ouders dat ik zovele jaren later als bijzonder ervaar. Natuurlijk is bij een kind het talent om zich aan te passen soepel. Het groeit en ontwikkelt zich binnen de familiekeren én ook in uitwisseling met de buitenwereld. Verschillen zijn er uiteraard. Wij leerden onszelf te zijn en niet met de menigte mee te stromen. Dat kon een struikelblok vormen, maar ik heb het naderhand geapprecieerd.

De biografische verhalen beginnen met een brief van mijn ouders aan elkaar in hun verlovingstijd. Zij hebben vier jaren met elkaar gecorrespondeerd. In die briefwisseling zijn typerende trekjes van hun persoonlijkheid te vinden, maar ook van die tijd waarin men andere normen hanteerde en respecteerde. Misschien een overweging waard?

Moeder Dorothea groeide op in het Duitse Remscheid, in een bergachtig groen landschap, te vergelijken met de Ardennen. Contact met de natuur was er van jongs af aan. Haar ouders waren als zelfstandigen actief in de handel. In hun vrije tijd genoten zij van de natuur, van koetstochten en ontspanning. Hun moeder wou haar drie dochters een degelijke ontwikkeling geven.

Vader Eugene werd in Wevelgem geboren, het centrum van de vlassestreek. Zijn vader Constant had een grote invloed op het gezinsleven. Hij en zijn broer Jozef waren uitvinders van heel wat werktuigmachines, gedreven als zij waren door de wil om de 'slavenarbeid' van de vlassesters te verlichten. De uitvindingen van Constant voerden hem door vele landen van Europa. Het gezin verhuisde dikwijls mee en al die verschillende invloeden waren heel verrijkend voor de jonge kunstenaar.

In Nederland hebben Eugene en Dorothea elkaar als jonge mensen ontmoet. Het contact vonkte en daaruit groeide een langdurige briefwisseling. Regelmatig ontmoetten ze elkaar en die ontmoetingen leidden uiteindelijk tot een huwelijk in 1932.

Met dit boek probeer ik hun leven te schetsen, dat uitstijgt boven het normatieve omdat zij zich een ideaal tot doel stelden. Zij voelden intuïtief dat dit offers zou vergen. Voor hen loonde het echter de moeite met hun talenten te bouwen aan een menselijker maatschappij.

Zo volgden zij hun *ikigai* zoals men het in Japan noemt – wat richting en betekenis geeft aan je bestaan.

Iedere kunstenaar beschermt zijn flow en leeft als een soort kluizenaar. Het lijkt een tijdloos en universeel verschijnsel.

Gisela Van Melkebeke-Vansteenkiste
Sint-Martens-Latem, 2019

Brief van Eugene aan zijn verloofde Dorothea

Tijdens het schrijven van deze brief verbleef moeder nog in haar heimatstad Remscheid. Vermoedelijk is de brief rond 1931 vanuit Ieper geschreven – vader dateerde zijn vele brieven zelden precies, wat met zijn levensvisie samenhangt. Hier volgt een ingekorte vertaling van het deel van de Duitse brief dat nog beschikbaar was. De brief moet binnen het verhaal van hun correspondentie geïnterpreteerd worden.

Zeer Lieve Dorothea,
Heb je al bericht gekregen uit Holland?

Hij begint met een vraag en vertelt dan dat hij via L. contact zal hebben met prof. D. en H.V. om haar reis mogelijk te maken. Of zijn Engeltje al 20 DM heeft ontvangen? Op zijn bankrekening staat nu wel 28.130 franken. Hij voelt zich momenteel een kapitalist! Hij vindt het maar billijk dat hij van zijn verdienste wat kan meegeven als zij zelf krap zit. Zij mag uit liefde niet te trots zijn om dit aan te nemen, bovendien komen er nog veel kussen bij!

Wat trouwens volgend jaar de financiële algemene toestand zal zijn, weet niemand, dus laten wij het goed gebruiken!

De zaken in de fabriek (van zijn vader) lopen niet slecht, aldus!

Uit de madeliefjeskrans zag ik jouw gezicht tevoorschijn komen. Lente, maar vervroegde lente, eigenaardig! Het heeft hier zelfs nog gevroren. (...) Soms denk ik stilletjes dat jij er onderuit zult muizen bij mij, maar eerlijk, iemand anders dan jij zou ik niet kunnen liefhebben! Eigenaardig, de mooiste en beste vrouwen maken op mij niet die indruk die jij op mij maakt! Ik zou geen wederliefde kunnen geven. Ik hoef mij gewoon niet te beheersen omdat ik overvol ben van jou en door jou geïmponeerd ben! Je bent voortdurend in mijn hoofd, je bent mijn alles! Mocht jij wegvallen, dan zou een vrouw in mijn leven geen rol meer spelen. Soms verwonderen mij jouw woorden als je het hebt over het wellicht 'tragische' dat ons kan overvallen in ons leven. In dat geval zou ik alles verliezen, maar nu ben ik een rijk man!

Of zij al een boekenprospectus van de Steinerwerken heeft ontvangen?

Voor mensen in Geluwe heeft hij tekeningen moeten maken. Hij had ter plaatse een goed contact.

Het genre huis beviel hem wel voor henzelf in de toekomst!

Er was ook iemand die over de vredesbeweging sprak en hem graag nog eens zou ontmoeten om verder te praten, wat de donderdag voordien dan ook gebeurd was.

Vervolgens kaartte hij de slechte toestanden in de verschillende Europese landen aan, de stakingen en de werkloosheid.

In Polen en in Hongarije zijn er geen centen meer in omloop. Hier in ons land, de streek van Luik, zijn er ingenieurs en advocaten die zich aanbieden voor het werk van politieagent enz. Ook in Chicago, met zijn onbegrensde mogelijkheden, zijn er volop moeilijkheden. Wat de identiteit van Europa betreft, te danken grotendeels aan het christendom, is er een neergang. De inhoud van de christelijke religie is zelfs aan het aftakelen. Er moet vernieuwing komen in het christendom (zie Novalis), anders krijgt Spengler gelijk!

Wij leven in een tijd van verandering en van grote omwentelingen. Er dringt zich een meer bewust leven op en dan loont het de moeite om te leven! Zo ben ik blij kennis te nemen van de antroposofie, om versterkende ideeën te krijgen binnen de visie van eeuwigheid en van de wereldorde.

Het tijdschrift Demeter boeit mij, maar het is duur! Ik moet dan denken aan hetgeen in mijn schetsboeken staat, van mesthopen met planten en kruiden. De bemesting met al die organische verbindingen lijkt zo vitaal!

Het schilderij De Ballade verkoop ik voorlopig niet.

Nu is alles van Kerstmis weg uit mijn kluis (atelier). Klimop, hulst en boom zijn gehakt en liggen klaar om volgend jaar te branden.

Kerstmis 1931 gedenken wij dankbaar, want voor ons straalde het toch een mild Licht uit!

Nu ben ik ook bezig met het industrietriptiek. Dat houdt mij enorm bezig. Verder schilder ik ook aan stemmingszichten en die kopen de mensen gemakkelijk.

Hierbij laat ik jou met een heel innige kus, jouw Gène.

